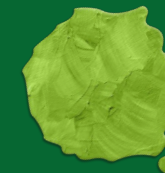

Co-funded by
the European Union

Green up

Tema 1: Zeleni posel
Podtema 1.1: Uvod v evropski
zeleni posel

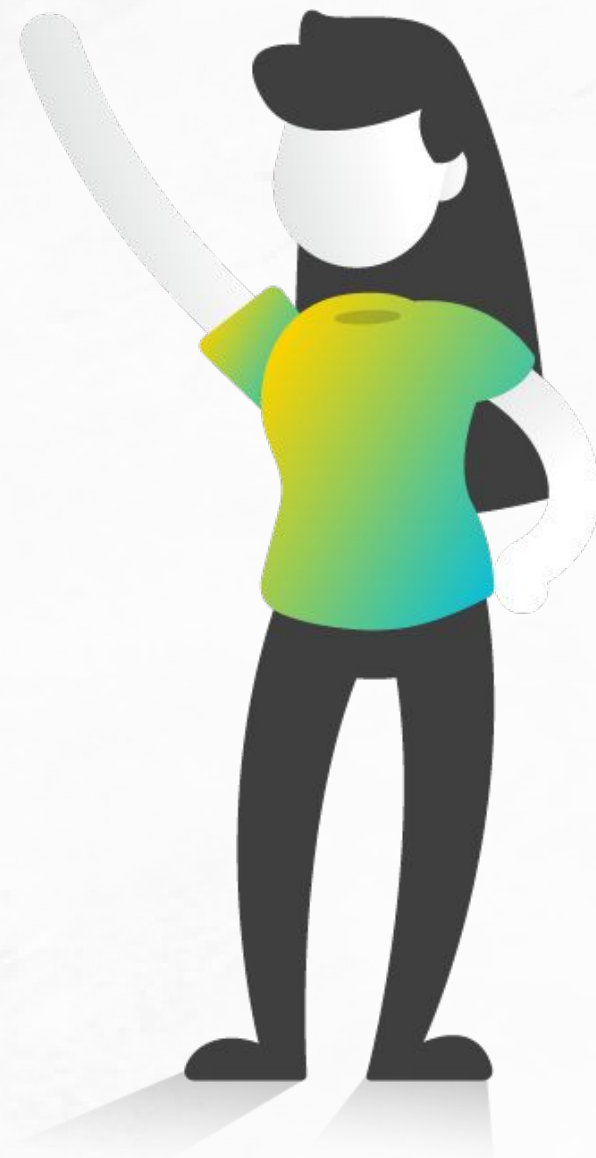
ENTRI

UVOD V EVROPSKI ZELEN POSEL VSEBINE

- 1) UVOD
 - 1) Uvod v osnovne izraze
- 2) MOTIVACIJA ZA ZELEN DOGOVOR EU
- 3) EVROPSKI ZELEN DOGOVOR
 - 1) Doseganje ogljične nevtralnosti do leta 2050
 - 2) Ločitev gospodarske rasti
 - 3) Samo prehod
- 4) FIT FOR 55
- 5) ZAKLJUČEK
- 6) ODNOSI

UVOD

Podnebne spremembe so eden najbolj perečih in nujnih izzivov našega časa. Gre za dolgoročne spremembe svetovnih vremenskih vzorcev in temperature, ki so predvsem posledica človekovih dejavnosti. Povečanje temperature ima daljnosežne posledice, vključno z dvigom morske gladine, ekstremnimi vremenskimi pojavi, motnjami v ekosistemih ter grožnjami za zdravje in blaginjo ljudi. Obravnavanje podnebnih sprememb zahteva globalno sodelovanje, trajnostne prakse in inovativne rešitve, da bi ublažili njihove posledice in zagotovili trajnostno prihodnost za prihodnje generacije.

UVOD V OSNOVNE IZRAZE

Oglejte si videoposnetek **Razumevanje podnebnih sprememb - Kako toplogredni plini segrevajo Zemljo**

MOTIVACIJA ZA ZELENI DOGOVOR EU

Vedno večja je zaskrbljenost, da podnebne spremembe predstavljajo eksistenčno grožnjo za ljudi. Kljub resnosti razmer pa obstajajo ekonomski razlogi, zaradi katerih so sedanja prizadevanja za zmanjšanje teh tveganj nezadostna. Eden od njih je, da je ohranjanje podnebja *globalno javno dobro*.

Koncept globalnega javnega dobra pomeni, da koristi ohranjanja podnebja presegajo državne meje in so skupne vsem po vsem svetu. Vendar pa zaradi globalne narave vprašanja ter pomanjkanja tesnega usklajevanja in komunikacije med državami obstaja nevarnost, ki jo ekonomisti imenujejo *tragedija skupnega*.

Preprosto povedano, tragedija skupnega se zgodi, ko se skupni vir, kot je zemeljsko podnebje, *prekomerno uporablja ali izkorišča*, ker *nobena* stran *nima individualne spodbude, da bi prevzela odgovornost za njegovo zaščito*. Vsaka država lahko da prednost svojim neposrednim gospodarskim interesom pred globalnim ohranjanjem podnebja, saj ne nosi vseh stroškov svojih (ne)dejanj.

MOTIVACIJA ZA ZELENI DOGOVOR EU

Evropska unija se je zavezala, da bo prevzela vodilno vlogo pri reševanju podnebnih sprememb in dala zgled z **evropskim zelenim dogovorom**. Evropski zeleni dogovor se zaveda izzivov, ki jih prinašajo podnebne spremembe v svetovnem merilu, zato poudarja pomen premagovanja tragedije skupnih dobrin in kaže možnost doseganja okoljske trajnosti in gospodarske blaginje.

Z večstranskim sodelovanjem se države spodbujajo k združevanju, izmenjavi znanja in prizadevanju za skupne cilje. Končni cilj je, da **Evropa postane prva podnebno nevtralna celina na svetu in** dokaže, da trajnostna prihodnost ni le nujna, ampak tudi dosegljiva.

Vseh 27 držav članic EU se je zavezalo, da bo EU **do leta 2050** postala prva podnebno nevtralna celina. Ker se zavedajo, da je to korak k temu, so se zavezale, da bodo **do leta 2030 zmanjšale emisije za vsaj 55 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990**.

EVROPSKI ZELENİ DOGOVOR

Da bi se spopadli s podnebnimi spremembami, je cilj evropskega zelenega dogovora preoblikovati EU v napredno, z viri varčno in globalno konkurenčno gospodarstvo. To preoblikovanje bo doseženo z naslednjimi cilji (Evropska komisija, 2023a):

1. **doseganje ogljične nevtralnosti do leta 2050**, s čimer se zagotovi, da emisije toplogrednih plinov ne presegajo količine, ki jo je mogoče naravno absorbirati ali ublažiti (**neto ničelne emisije**).
2. **Ločevanje gospodarske rasti od porabe omejenih virov**
3. **Zagotavljanje, da noben posameznik ali skupnost ne ostane zadaj**, ter spodbujanje vključujočega in pravičnega napredka po vsej Evropi in zunaj nje.

DOSEGANJE OGLJIČNE NEVTRALNOSTI DO LETA 2050.

Proizvodnja in raba energije predstavljata več kot 75 % emisij toplogrednih plinov v EU. Zato je glavni cilj za doseganje ogljične nevtralnosti do leta 2050 razogljčenje energetskega sistema EU (Evropska komisija, 2023b).

Razogljčenje se v energetskega sektorju nanaša na proces zmanjševanja ali odpravljanja emisij ogljikovega dioksida (CO₂) in drugih toplogrednih plinov, povezanih s proizvodnjo in porabo energije. Vključuje prehod od virov energije, ki sproščajo velike količine CO₂ in so znani kot viri z visoko vsebnostjo ogljika, kot so premog, nafta in zemeljski plin, k čistejšim in bolj trajnostnim alternativam, ki proizvajajo manj emisij CO₂.

Evropski zeleni dogovor se osredotoča na tri ključna načela za prehod na čisto energijo, ki bodo pomagala zmanjšati emisije toplogrednih plinov in izboljšati kakovost življenja naših državljanov (Evropska komisija, 2023b):

1. zagotavljanje varne in cenovno dostopne oskrbe z energijo v EU.
2. razvoj popolnoma integriranega, medsebojno povezanega in digitaliziranega energetskega trga EU.
3. dajanje prednosti energetske učinkovitosti, izboljšanje energetske učinkovitosti stavb in razvoj energetskega sektorja, ki temelji predvsem na obnovljivih virih.

DOSEGANJE OGLJIČNE NEVTRALNOSTI DO LETA 2050.

- EU se pri spodbujanju energetske učinkovitosti osredotoča predvsem na naslednja področja (Evropska komisija, 2019):
 - Povezovanje energetskih sistemov in boljša povezava/integracija obnovljivih virov energije z omrežjem.
 - Spodbujanje inovativnih tehnologij in sodobne infrastrukture.
 - Povečanje energetske učinkovitosti in ekološke zasnove izdelkov
 - razogljičenje plinskega sektorja in spodbujanje pametnega povezovanja med sektorji
 - Opolnomočenje potrošnikov in pomoč državam članicam pri odpravljanju energetske revščine.
 - Povečanje čezmejnega in regionalnega sodelovanja za boljšo izmenjavo čistih virov energije.
 - Spodbujanje energetskih standardov in tehnologij EU na svetovni ravni.
 - Razvoj celotnega potenciala evropske vetrne energije na morju

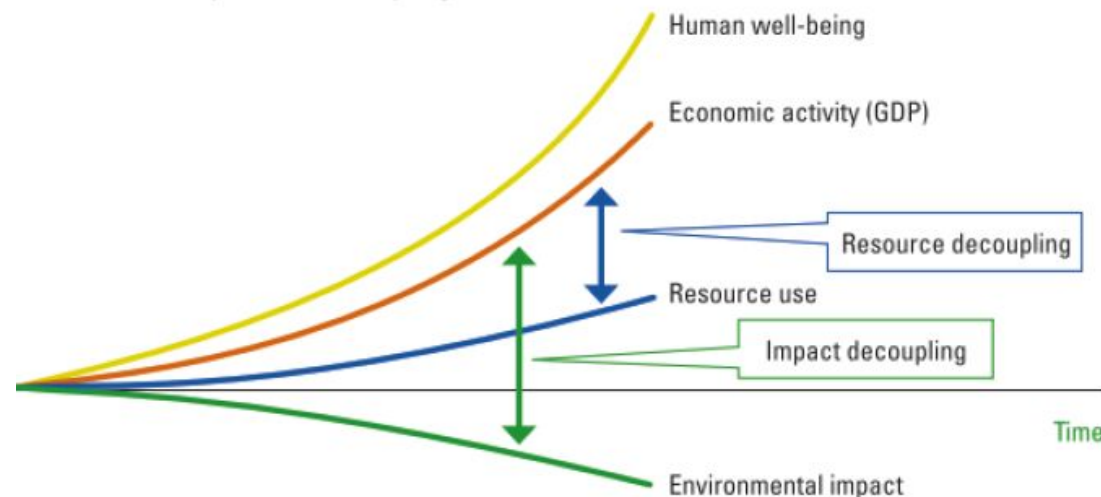

Leta 2021 je bilo v EU-27 približno 22 % bruto končne porabe energije pokrite z energijo iz obnovljivih virov (DHStatiss, 2023).

LOČEVANJE GOSPODARSKE RASTI

- Tradicionalno je bila gospodarska rast tesno povezana s porabo virov, kot so energija, materiali in naravni viri. Vendar je cilj ločevanja prekiniti to povezavo ter ustvariti bolj trajnostno in z viri učinkovito gospodarstvo, kar pomeni, da se gospodarska rast in blaginja dosežeta brez ustreznega povečanja porabe virov in vpliva na okolje.
- To je mogoče doseči z zelenimi tehnološkimi dosežki (energetsko učinkovite stavbe, trajnostni promet), socialnimi inovacijami, učinkovito rabo virov (spodbujanje daljše uporabe, recikliranja in ponovne uporabe).

Vir: (Royer, 2011).

SAMO PREHOD

Zeleni prehod, katerega cilj je reševanje okoljskih izzivov in spodbujanje trajnosti, ima lahko tudi socialne posledice in lahko vodi v neenakosti, če ni skrbno upravljan.

1. Prehod na bolj zeleno gospodarstvo pogosto vključuje preoblikovanje industrij in sektorjev, na primer postopno opuščanje industrije, ki temelji na fosilnih gorivih. Ta prehod ustvarja nove priložnosti za delovna mesta v sektorjih obnovljivih virov energije, energetske učinkovitosti in drugih zelenih sektorjih, lahko pa povzroči tudi izgubo delovnih mest in brezposelnost v sektorjih, ki se postopoma ukinjajo. To lahko nesorazmerno vpliva na delavce v nekaterih regijah ali panogah, kar vodi do socialnih in gospodarskih razlik, če niso vzpostavljeni ustrezni programi podpore in prekvalifikacije.
2. Z razvojem tehnologij obnovljivih virov energije in energetske učinkovitih rešitev je treba upoštevati tudi stroške izvajanja. V nekaterih primerih so lahko začetni stroški prehoda na čistejše vire energije ali posodobitve energetskega sistema (električni avtomobil, toplotna črpalka ...) visoki in lahko bremenijo gospodinjstva z nizkimi dohodki ali skupnosti, ki se spopadajo z energetske revščino. Pomembno je zagotoviti, da so stroški, povezani z zelenim prehodom, pravično porazdeljeni in da so na voljo mehanizmi za podporo ranljivim skupinam prebivalstva.

SAMO PREHOD

3. Razvoj zelene infrastrukture, kot so projekti obnovljivih virov energije ali trajnostna prometna omrežja, pogosto zahteva znatne naložbe. Te naložbe lahko vodijo k povečani državni porabi ali naložbam zasebnega sektorja, ki lahko, če niso skrbno upravljane, prispevajo k inflacijskim pritiskom v gospodarstvu.

4. K inflacijskim pritiskom v času zelenega prehoda prispeva tudi odvisnost od globalnih dobavnih verig za tehnologije in materiale za obnovljive vire energije. Motnje ali ozka grla v teh dobavnih verigah, kot so pomanjkanje kritičnih mineralov ali motnje v proizvodnih procesih, lahko omejijo razpoložljivost zelenih izdelkov in komponent. Zaradi zmanjšane ponudbe in naraščajočega povpraševanja se lahko cene zvišajo. To postane še posebej zaskrbljujoče v začetnem desetletju povečanih naložb v zelene pobude.

SAMO PREHOD

EU se zaveda vseh teh morebitnih težav, zato si prizadeva dati prednost socialni vključenosti s podpiranjem ustvarjanja novih delovnih mest v zelenih sektorjih in zagotavljanjem pomoči delavcem, ki jih je prizadel prehod. EU se zavzema tudi za odpravljanje energetske revščine z izvajanjem politik, ki vsem državljanom zagotavljajo dostop do cenovno dostopne in čiste energije (npr. s subvencijami). EU namenja sredstva tudi za podporo razvoju infrastrukture, tehnološkim inovacijam in trajnostnim projektom v regijah, ki se lahko soočajo z izzivi pri prilagajanju na novo zeleno gospodarstvo.

EU je vzpostavila mehanizem pravičnega prehoda, ki vključuje poseben sklad za zbiranje finančne podpore za regije in sektorje, ki jih je prehod najbolj prizadel. Cilj sklada je pomagati pri prekvalifikaciji delavcev, podpirati gospodarsko diverzifikacijo ter olajšati prehod na trajnostna in odporna gospodarstva.

PRIMEREN ZA 55 PAKETOV

Sveženj Fit for 55 je sklop zakonodaje, ki ga je predlagala Evropska komisija za doseganje ciljev zelenega posla EU. Vključuje 13 medsebojno povezanih revidiranih zakonov in šest predlaganih zakonov o podnebjju in energiji. Cilj svežnja je zmanjšati emisije iz različnih sektorjev, kot so industrija, promet in stavbe.

Priznava, da je treba razogljčiti tudi povpraševanje po energiji, ne le oskrbo z energijo. Največji porabniki energije in viri emisij toplogrednih plinov so industrija, stavbe (ogrevanje, hlajenje) in promet. V skladu s predlogom Evropske komisije, ki je del svežnja "Pripravljeni na 55", bi se od leta 2026 lahko začelo tudi trgovanje z emisijami za stavbe in v cestnem prometu (Evropska komisija, 2021).

ZAKLJUČEK

Zeleni posel EU predstavlja celovit in ambiciozen okvir za reševanje izzivov podnebnih sprememb in spodbujanje trajnosti. S pobudami, kot je sveženj Fit for 55, želi EU razogljčiti različne sektorje, zmanjšati emisije in preiti na čistejše vire energije. Poudarek na socialni vključenosti, ustvarjanju delovnih mest in regionalnem razvoju zagotavlja, da je zeleni prehod pravičen in enakopraven ter prinaša koristi vsem segmentom družbe. Čeprav se lahko pojavijo izzivi, kot so morebitne socialne neenakosti in inflacijski pritiski, je EU zavezana k zmanjševanju teh tveganj s ciljno usmerjenimi ukrepi in podpornimi mehanizmi. S spodbujanjem inovacij, sodelovanja in vključevanja zainteresiranih strani zeleni posel EU podjetnikom zagotavlja priložnosti za prispevek k trajnostnemu gospodarstvu in dostop do financiranja zelenih poslovnih podvigov.

REFERENCE

- DHSTATIS. (2023). 22 % porabe energije v EU pokrivajo obnovljivi viri energije.
<https://www.destatis.de/Europa/EN/Topic/Environment-energy/RenewablesEnergy.html>.
- Evropska komisija. (2019). *Čista energija - Evropski zeleni dogovor*.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/fs_19_6723.
- Evropska komisija. (2021). Sporočilo komisije evropskemu parlamentu, svetu, evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij "Fit for 55": uresničevanje podnebne cilja EU za leto 2030 na poti do podnebne nevtralnosti. Pridobljeno 6. avgusta 2022 iz EUR-Lex:
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0550>.
- Evropska komisija. (2023). *Evropski zeleni dogovor - prizadevanje za prvo podnebno nevtralno celino*.
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.
- Evropska komisija. (2023b). *Energija in zeleni dogovor*.
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/energy-and-green-deal_en.

HVALA!